A°. 1841. N°. 149.

LEYDSCHE COURANT.

MAANDAG, 13 DECEMBER.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN.

Gezien de requeste aan H. H. Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, gepresenteerd namens JOHANNES LEEMBRUGGEN, wonende te Amsterdam, daarbij verzoekende om in deszelfs *Wol- en Manufactuur-Verwerij*, staande en gelegen op de Korte Langebrugh, binnen deze Stad, eene Stoommachine van Vier Paardenkrachten te plaatsen.

Gelet op Zijner Majesteits besluit van den 31 Januarij 1824, rakende vergunningen ter oprigting van sommige Fabrijken en Trafijken; —

Brengen bij deze ter kennis van alle daarbij belanghebbenden, dat tot het hooren der Eigenaars en Bewoners van de naastbij gelegene en belendende Panden, ten opzigte der informatien *de commodo et incommodo*, door de *Commissie van Fabricage* zal worden gevaceerd op het Raadhuis dezer Stad, *op Dingsdag den 14den December aanstaande, des middags ten twaalf ure;* zullende de belanghebbenden verpligt zijn, hunne bezwaren tegen opgemeld verzoek op dien tijd bij genoemde *Commissie* in te brengen, terwijl bij verzuim daarvan, zij gehouden zullen worden, zich tegen deszelfs inwilliging niet te hebben verzet.

Leyden den 9. December 1841.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
J. G. DE MEY.
Ter ordonnantie van dezelve,
v. PUTTKAMMER.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN, brengen bij deze ter kennis der belanghebbenden, dat wegens de infallende Feestdagen de *Beestenmarkt* zal gehonden worden op *Woensdag den 22 en 29 December aanstaande* en de wekelijksche markt, in plaats van des Zaturdags, op *Vrijdag den 24 en 31 derzelfde maand.*

Leyden, den 9den December 1841.

J. G. DE MEY.
Ter ordonnantie van dezelve,
v. PUTTKAMMER.

NEDERLANDEN.

LEYDEN, 12 December.

Door het overlijden van den heer J. LOGGER, de betrekking van Correspondent der Maatschappij *tot Redding van Drenkelingen* te Amsterdam, opengevallen zijnde, is in deszelfs plaats benoemd Dr. C. W. H. VAN KAATHOVEN.

De Directie heeft den Correspondent haar verlangen te kennen gegeven, dat hij zijnen stadgenooten op nieuw het bestaan en het doel dezer nuttige instelling mogt herinneren. Ten dien einde heeft hij, met toestemming der stedelijke regering, de gezegelde *Bekendmakingen* doen aanplakken, en de redactie van de *Leidsche Courant* verzocht, de volgende *Bekendmaking* der Maatschappij te plaatsen:

BEKENDMAKING

van de Maatschappij tot redding van Drenkelingen.

Directeuren der Maatschappij tot redding van Drenkelingen, in het jaar 1767 te Amsterdam opgerigt, steeds bedoelende hunne menschlievende oogmerken zoo algemeen mogelijk bekend te maken, hebben goedgevonden daarvan bij vernieuwing het navolgende ter kennis te brengen.

Zij loven uit eene *Premie* aan een ieder, die, op eene voor Directeuren voldoende wijze kan aantoonen, binnen de uitgestrektheid van *Oud Nederland*, iemand, het zij Kind of Volwassenen, *zonder eenig teeken van leven uit het Water opgehaald*, tot het leven weder gebragt te hebben, [illegible] der redders:

Of in de *Gouden Medaille* der Maatschappij, met vermelding op dezelve van den naam des redders, benevens de plaats waar en het jaar waarin de redding heeft plaats gehad.

Of in eene geldsom, ten bedrage van *Een en Dertig Guldens* en *Vijftig Cents*.

Of in de *Zilveren Medaille* met vermelding als boven met *Zeven en Twintig Guldens* aan geld.

Of in de *Zilveren Medaille* met vermelding als boven, en *een Exemplaar der Tabellarische Gedenkschriften*, met nog *Dertien Guldens* aan geld.

Of eindelijk in het thans op nieuw ingerigte *Kistje met Instrumenten*, geschikt tot het gebruik bij de behandeling van schijndooden.

Wanneer onderscheidene personen tot het behoud van eenen Drenkeling hebben bijgedragen, zal de bovengenoemde Premie, ter waarde van Een en Dertig Gulden en Vijftig Cents, naar goedvinden van Directeuren, onder hen naar billijkheid worden verdeeld.

De vereischten, om op de uitgeloofde Premie aanspraak te kunnen maken, zijn:

1°. Eene zoo veel mogelijk naauwkeurige en door den Redder onderteekende beschrijving van het geval, — van de verschijnselen bij den Drenkeling waargenomen, en van de behandeling.

2°. Eene schriftelijke verklaring of bevestiging van twee ter goeder naam staande personen, die bij het geval van het begin af aan zijn tegenwoordig geweest en bij het trekken der Premie geen belang hebben.

3°. Een zoo veel mogelijk naauwkeurig berigt van den bij het geval tegenwoordig geweest zijnde Wijkmeester, wanneer het geval binnen de stad Amsterdam of derzelver Jurisdictie heeft plaats gehad; of indien het geval buiten deze stad heeft plaats gegrepen, eene schriftelijke mededeeling van eenen der H. H. Correspondenten der Maatschappij.

Deze opgave moet binnen den tijd van zes maanden ingeleverd en gezonden worden aan *P. Meijer Warnars*, Boekhandelaar, op den Vijgendam, te Amsterdam; zullende na dien tijd geene Premie meer toegekend worden.

Vergoeding van onkosten. In Amsterdam of derzelver Jurisdictie zullen de onkosten vergoed worden:

1°. Voor al hetgeen in eene Herberg of eenig ander Huis gebruikt is alléén ten behoeve van eenen onvermogenden Drenkeling, mits daarvan de behoorlijke bewijzen zullen overgelegd zijn.

2°. Voor het halen van den Wijkmeester zal eene afzonderlijke belooning uitgekeerd worden.

3°. Aan allen, die tot het redden hebben medegewerkt, zal eene geldelijke belooning toegekend worden, geëvenredigd aan de bewezene diensten.

4°. Aan ieder Genees- of Heelkundige zal, des verkiezende, voor tijdverzuim, eene billijke geldelijke belooning worden toegewezen.

Voorzorgen. Iedere Drenkeling hale men zoo spoedig en voorzigtig mogelijk uit het Water, en gebruike daartoe, zoo zulks noodig is, *de Dreggen*, die tot dat einde in de meeste Hoekhuizen aanwezig zijn, of ook bij besloten Water, *de Reddinghaken*, die almede op onderscheidene plaatsen hier ter Stede gevonden worden.

Men late geen Drenkeling half uit het Water getogen op den kant der Wal hangen, uit het verkeerde denkbeeld, dat men zonder de Politie geenen Drenkeling zoude mogen ophalen en overbrengen.

Dit overbrengen naar huis geschiede met de meeste omzigtigheid, hetzij op de armen van twee of drie menschen of op eenen ladder of breede plank. — Het hoofd wordt regt opgehouden en alle beknelling aan den hals los gemaakt. — Met nadruk waarschuwt de Maatschappij voor het nadeel aan den Drenkeling toe te brengen door hem bij de beenen te houden en te schudden of door het rollen op eene ton; zijnde reeds menigeen het droevig slagtoffer van deze behandeling geworden.

Men brenge den Drenkeling in de naastbij zijnde Herberg; zijnde de Tappers of Herbergiers alhier, krachtens Artikels 1 en 5 van de Kennisgeving van HH. Burgemeester en Wethouderen van 26 Mei 1825, nader herinnerd bij Kennisgeving van 29 September 1836; op boete van *f* 25, en bij herhaalde overtreding op zwaardere straffen, verpligt denzelven in te nemen en alles te verschaffen wat tot de behandeling van den Drenkeling vereischt wordt.

Intusschen worde er dadelijk (zoo het geval binnen Amsterdam plaats grijpt) om eenen Wijkmeester gezonden, opdat door dezen alle ongeregeldheden geweerd, de aan te brengene hulp door overtollige omstanders niet gehinderd en aanteekening gehouden worde van de geheele toedragt der zaak, ten einde dezelve aan de Maatschappij te kunnen overleggen.

Tevens roepe men terstond de hulp in van eenen naastbij wonenden Genees- of Heelkundige, zonder echter de behandeling van den Drenkeling tot op hunne komst uit te stellen.

Tot deze behandeling worden gebragt de volgende

Redmiddelen. Men brenge den Drenkeling niet te spoedig voor een al te heet vuur, zoo mogelijk in een ruim vertrek, trekke hem de natte kleederen uit, wassche het aangezigt en het ligchaam met warm water, drooge hem met warme doeken af, zette hem eene warme muts op het hoofd en wikkele het geheele ligchaam in warme wollen dekens, plaatse hem op eene tafel, rustbed of bank in eene eenigzins zittende en zijdelings schuinsche houding, en zorge, dat het hoofd regtop worde gehouden.

In den Zomer kan men den Drenkeling, bij matig warm weder in de opene lucht, en bij zeer heet weder in de schaduw behandelen, als in de nabijheid geen huis of andere geschikte gelegenheid gevonden wordt.

Men onderzoeke of de mond, keel, neusgaten en ooren ook met modder zijn opgevuld, in welk geval dezelven behoorlijk moeten gezuiverd worden.

Warmte. Men brenge de warmte aan en onderhoude dezelve door middel van warme wollen of flenellen doeken, die vooral op de borst, den buik, de hals, den rug, de oksels, de liesschen en de binnen-zijden der armen en beenen worden aangebragt. Aan de voeten en aan de zijden van het ligchaam legge men kruiken met warm water gevuld en in wollen lappen gewikkeld, of zakken met warme zemelen, zand of asch. Ook het bijliggen van een gezond en ontkleed mensch is tot het onderhouden der warmte door de ondervinding bewezen doelmatig te zijn.

Bij vriezend weder, wanneer het ligchaam van den Drenkeling den staat van bevriezing nadert, moet hetzelve vooraf met sneeuw en koud water gewreven worden, voor dat men hetzelve aan meerdere warmte blootstelt; en dan nog moet deze warmte met de meeste omzigtigheid en niet dan langzamerhand aangebragt worden.

Wrijvingen. Zoo spoedig mogelijk wrijve men het gansche ligchaam en vooral de hals, de borst, den buik en de binnen-zijden der ledematen met warme wollen of flenellen doeken, hetzij droog, hetzij met *Brandewijn*, *Rhum*, *Jenever* of eenig ander geestrijk middel bevochtigd. — Deze wrijvingen moeten met lange streken en aanhoudend geschieden. — Gedurende dezelven drukke men zacht en bij tusschenpozen beurtelings de borst en den buik, ten einde de natuurlijke ademhaling na te bootsen.

Men borstele tevens de voetzolen en handpalmen, hetzij met drooge, hetzij met Brandewijn bevochtigde borstels.

Klisteeren. Nu ook onderzoeke men of zich stoffen in den edeldarm hebben opgehoopt, in welk geval men eerst een klisteer zet van *warm Water*, *Olie*, *Azijn* en een weinig *Zout*, of ook van een *aftreksel van Tabak met Zout.* Na de ontlasting dezer stoffen, of in geval zij niet aanwezig waren, make men gebruik van de

Tabaksdamp Klisteren. Hetzij door middel van eene gewone aarden pijp op welker kop eene afgepunte messenschede gevoegd is. — Hetzij door middel van de daartoe *nieuw uitgevondene Tabaksdamp-Blaasbalg*, die in het hier boven vermelde Kistje met Instrumenten aanwezig is.

Prikkelende Middelen. Van het begin af brenge men door middel van eene pennenveer of penseel een weinig Brandewijn, Rhum, Hoffmansdruppels of eenig ander geestrijk vocht, of ook wel Mosterd in de neus en in de keel, ten einde het slikvermogen op te wekken.

Algemeene Opmerkingen. Niet eerder, dan nadat het vermogen om te kunnen slikken, is teruggekeerd, en dan nog met behoedzaamheid diene men den Drenkeling een weinig Wijn, Brandewijn, Pepermuntwater, eenige Hoffmansdruppels met water of iets dergelijks toe.

Zoodra zich neiging tot braken of misselijkheid openbaart, trachte men dezelve te bevorderen, door de zoo even vermelde middelen, of ook door een weinig warme Koffij of ander warm drinken. — Terwijl het aan deskundigen alléén bekend is, wanneer een *braakmiddel* in dergelijke omstandigheden kan en moet toegediend worden.

Aderlating. Wanneer nu de Drenkeling meer en meer uit den staat van bewusteloosheid terugkeert, kan het in enkele gevallen noodig zijn eene kleine aderlating te doen. De verschijnselen, die dezelve noodzakelijk maken, zijn: een volbloedig ligchaamsgestel, loodkleurige opzetting der bloedvaten van het hoofd en aangezigt, gepaard met [illegible] gevoel van drukking [illegible] spanning op de borst en hevige pijn in de zijde, die bij elke inademing vermeerdert. — In zoodanige gevallen zelfs zorge men steed dat de aderlating door eenen Deskundigen bepaald en gedaan worde

Men houde met het beurtelings aanwenden der opgemelde middelen niet te spoedig op, alzoo men voorbeelden kan aanwijzen, dat zelfs na verloop van 3 en meerdere uren zich wederom teekenen van leven vertoond hebben, al ware het ook, dat zich verschijnselen hadden opgedaan, die in het algemeen voor doodelijk gehouden werden.

Al de benoodigdheden tot de behandeling en die der Maatschappij als de hoogstnoodzakelijkste zijn voorgekomen, vindt men in de thans op nieuw ingerigte Kistjes met Instrumenten, die volgens bekendmaking in de *Amsterdamsche Courant* van 12 October 1837, voor zoo ver Amsterdam betreft, ten getale van 60 in onderscheidene Wijken der Stad bij H. H. Apothekers geplaatst zijn en aan ieder Genees- of Heelkundigen, op schriftelijke aanvrage, worden afgeleverd.

Verdere redmiddelen, in sommige gevallen met voordeel aangewend, en aan kundige Redders niet onbekend, heeft de Maatschappij met raadzaam geoordeeld bij deze bekendmaking algemeen aan te prijzen, opdat dezelven in onbedrevene handen niet tot groot nadeel der ongelukkigen zouden strekken.

Directeuren verzoeken overigens, dat, zoo iemand eenen Drenkeling gered hebbende, daarvoor evenwel geene Premie mogt verlangen, zij echter eene beschrijving van het geval mogen ontvangen.

Eindelijk wordt een ieder, die bij eenen *Gestikten*, *Verhangenen* of anders schijnbaar Dooden, het leven weder heeft opgewekt, verzocht daarvan aan de Maatschappij een omstandig berigt mede te deelen, ten einde dezelve in de gelegenheid te stellen de beste middelen tot behoud dier ongelukkigen meer en meer te ontdekken en bekend te maken — Ook in die gevallen zal de Maatschappij niet in gebreke blijven den Redder naar verdiensten te beloonen.

Amsterdam, 10 *Januarij* 1838.

Directeuren der Maatschappij tot Redding van Drenkelingen.
Uit naam derzelven,
ANs. WILLINK, *President.*
J. A. VERHAMME, *Secretaris.*

Indien iemand vermeenen mogt aanspraak te hebben op de belooning, door de Maatschappij toegezegd aan hem, die zijne menschlievende pogingen met een gunstig gevolg zal hebben zien bekroond, zal het noodig zijn zich te verveegen bij den Correspondent, die belast is met de voordragt bij de Directie.

— Naar wij vernemen is aan het strand onder Katwijk een groote visch aangespoeld, welke, zoo men wil, een walvisch zou zijn. De visch is nog geheel geconserveerd.

— Uit 's Gravenhage meldt men van den 11den dezer:

Bij besluit van Zijne Maj. van den 1sten dezer is aan *P. Uijen* kwijtschelding van de doodstraf verleend, waartoe hij bij arrest van het Hof van Gelderland dato 10 Julij dezes jaars ter zake van geweldadige aanranding en verwonding van meisjes op den openbaren weg was veroordeeld; zijnde denzelven bij gezegd Koningklijk besluit, in de plaats der doodstraf, opgelegd geworden de straffen van geeseling, met den strop om den hals aan de galg vastgemaakt, brandmerk en twintigjarig confinement, met bepaling, dat hij nimmer ter bekoming van afslag mag worden voorgedragen. Ook in den jare 1823 is aan dezen zelfden veroordeelde door den voormaligen Koning kwijtschelding der doodstraf verleend geworden, waartoe hij destijds door het Hof van Assises in Noord-Braband, wegens dezelfde hierboven gemelde misdaad was veroordeeld, welke straf ook toen, behalve zware schavotstraffen, in een 20jarig confinement werd verwisseld.

— Zijne Maj. heeft benoemd tot Ridder der Militaire Willems-Orde 4de klasse den gepensionneerden Kapitein der artillerie in de Oost-Indië, *M. A. F. Kilian*, te Maastricht, tot belooning der diensten door hem in 1825 in de overzeesche bezittingen bewezen.

— De *Staats-Courant* bevat thans de aankondiging van den verkoop van 45 hengsten, 7 merriën, 17 veulens van onderscheiden ras, 12 ruins en 4 merriën werkpaarden; voorts van eene partij equipement, harnachement, enz. alles behoorende aan de Rijks stoeterij te Borculo, welke verkooping zal gehouden worden den 20sten dezer, des morgens ten 10 ure, ter plaatse van voornoemd etablissement.

— Zijne Exc. de Minister van Marine en Kolonien heeft ter kennis van alle Autoriteiten en belanghebbenden gebragt, dat, vermits het bestuur van het Departement van Marine van dat van Kolonien, met den eersten Januarij aanstaande, zal worden gescheiden, en aan een afzonderlijk hoofd opgedragen, alle brieven of stukken, de zaken van Marine betreffende, van af dien dag zullen moeten worden geadresseerd: „*Aan den Directeur-Generaal van Marine*," en die betrekkelijk de zaken van Kolonien: „*Aan den Minister van Kolonien*."

— Uit het *Weekblad van het Regt* blijkt, dat in de zitting van den Hoogen Raad, van 7 dezer, uitspraak is gedaan in de zaak van *J. Duport*, tegen een vonnis der Arrondissements-Regtbank te Amsterdam. De Raad heeft het door den heer *Duport* ingestelde beroep *verworpen*, en in substantie geoordeeld: 1°. dat de wet van 1 Maart 1815 niet kan geacht worden door de grondwet van 1815 te zijn vervallen, en mitsdien van verbindende kracht is; en 2°. dat gemelde wet van 1815 te regt op de onderwerpelijke overtreding is toegepast en derhalve den 26 December werkelijk is een door alle Christelijke gezindheden erkende en gevierd wordende feestdag.

— In September zijn in de koloniën der Maatschappij van Weldadigheid opgenomen 211 personen, van desertie teruggekeerd 11, ontslagen 101, weggeloopen 19, gestorven 25. Op den 1 October bedroeg de geheele bevolking 9683. Het getal der opgenomenen te Ommerschans blijft dat der ontslagene overtreffen, hetgeen bij de nadering des winters en de duurte der levensmiddelen geen wonder is. Te Ommerschans is 21.27 mud, bij het 1ste gesticht te Veenhuizen 24.30 mud gerst van het bunder gewonnen. De met brem bemeste akkers leveren doorgaans de meeste aardappelen op. De fabrijkarbeid heeft in het laatst van September en in October stil gestaan. De voorraad kleedingstoffen, in de magazijnen voorhanden, liet dit toe. De katoenspinnerij evenwel te Veenhuizen is aan den gang gebleven, en blijft wekelijks bijna 2000 Nederlandsche inslaggaren opleveren. De ontbrekende toestel voor de scheerderij en sterkerij van kettinggaren dacht men in de laatste dagen van October te zullen ontvangen, waarna men beginnen zou ook kettinggaren te spinnen. Ook de gazverlichting van de spinnerij wordt tot stand gebragt, en zal denkelijk in het begin van 1842 gereed zijn. Ds. *van Rinteln* te Veenhuizen heeft in October 87 zijner discipelen als lidmaten der Protestantsche Gemeente aangenomen en bevestigd, waarvan 5 mede zijn gedoopt.

— Uit Rotterdam meldt men van den 10den dezer:

Volgens ontvangen berigt, zou er een plan bestaan, om op een der pleinen van de Residentie 's Gravenhage een standbeeld op te rigten ter eere van *Willem I*, den grondlegger der Nederlandsche vrijheid en onafhankelijkheid. Men wil dat de impulsie daartoe van wege de Hooge Regering zal gegeven worden, en dat deze bereids om consideratie en advies tot dat einde met het Koninglijk Nederlandsch Instituut in correspondentie zou getreden zijn. Wat hiervan zij, men vleit zich dat zoodanig plan bij de natie met welgevallen zou worden ontvangen.

— Uit Amsterdam wordt gemeld, dat de derde klasse van het Koninglijk Nederlandsch Instituut voortaan hare openbare vergaderingen voor iedereen zal openstellen, hetgeen tot hiertoe het geval niet was.

— Volgens een brief van Wijk aan Zee, van den 7den dezer, was in den vroegen morgen van den vorigen dag, bezuiden die plaats, gezien een groot schip, toonende eene blaauwe vlag met een rood kruis in het midden; het scheen in groot gevaar en bevond zich zoo digt onder den wal, dat de manschap duidelijk te zien was, en men bemerkte, dat het dieplood van tijd tot tijd uitgeworpen werd; sedert uit het oog verloren zijnde, had men des morgens omstreeks 10 ure een bootje of wrak zien drijven, waarop men, zoowel met het bloote oog als met den verrekijker, twee menschen meende te ontdekken, om welke te redden de plaatselijke bestuurder der Noord- en Zuid-Hollandsche Redding-Maatschappij met de reddingboot en hare manschappen tot des namiddags ten 4 ure werkzaam geweest was; welke pogingen echter, na alle mogelijke inspanning, mislukt waren, zijnde de wind te zuidelijk om hen te kunnen achterhalen.

— Volgens berigt uit Assen van den 8sten dezer, was den vorigen dag het marktschip van Peize op Groningen, hetwelk des morgens ten half vijf ure van eerstgenoemde plaats vertrokken was, omstreeks een uur later op de hoogte van de zoogenaamde Nieuwe Wering, omgeslagen en gezonken. Bij dit ongeluk hebben zes personen, die in de roef plaats genomen hadden en niet spoedig genoeg naar boven konden komen, het leven verloren, terwijl de overige opvarenden er in geslaagd zijn den vasten wal te bereiken. De verongelukten zijn zoo spoedig mogelijk aan land in eene boerenwoning gebragt, alwaar, in bijzijn van den toegesnelden Burgemeester van Peize, alle middelen te werk gesteld zijn, om hen in het leven terug te roepen, doch zonder eenig gevolg. Vier derzelven waren te Peize en een te Lieveren woonachtig; terwijl de zesde nog onbekend was.

— Bij besluit van den Vice-President, waarnemenden Gouverneur-Generaal in Oost-Indië, zijn, onder anderen, benoemd tot Predikant van de 2de klasse bij de Hervormde Gemeente te Amboina, de Predikant der 3de klasse te Banda, *J. J. Scheuer*; tot Predikant van de 2de klasse bij de Hervormde Gemeente te Padang, de Predikant der 3de klasse aldaar *J. Scheuer*; tot 2den onderwijzer bij de Gouvernements 1ste lagere school te Weltevreden, *J. van Soest*; tot 2den onderwijzer bij de Gouvernements lagere school te Soerabaija, *H. W. C. de Roock*; tot 2den onderwijzer bij de Gouvernements 2de lagere school te Weltevreden, *W. Retgers*.

T U R K Y E.

Vervolg en slot van het berigt der vijandelijkheden tusschen de Heidukken en Mahomedanen in Bosnië. (*Zie ons vorig Nommer.*)

Na de Bosniërs, welke de bestorming en inneming van Pryzren overleefd hadden, bijeen te hebben doen brengen, deed het Heidukken-hoofd *Karapawlitsch* hun bittere verwijtingen over den afval hunner voorvaderen en hun eigen ongeloof. Vervolgens beval hij hun, hun Muzelmansch krijgsgewaad af te leggen en Dervisch tabbaarden aan te trekken, welke hij uit een door hen geplunderd Mahomedaansch klooster had medegevoerd. Dit geschied zijnde deed hij hen binnen de hoofdmoskee der stad brengen, en wilde, dat zij in de houding des gebeds, de plegtigheden zouden volvoeren en de soort van treurgezang aanheffen, waardoor de zoogenaamde brullende Dervischen den geloovigen schrik en dweepzucht inboezemen. De Bosniërs weigerden aan dit heiligschennend bevel te voldoen; doch *Karapawlitsch* bragt aan hen, die zich ongehoorzaam toonden, eenige krachtige sneden met zijnen yatagan in het aangezigt toe, en weldra deed gezang, geschreeuw en vroom gebrul zich hooren.

Onder dit gezang, hetwelk door het spotgelach der Christen-roovers beantwoord werd, had het hoofd van deze laatsten, *Karapawlitsch* zelf zich in het geëerbiedigde kleed van den Effendi, het opperhoofd der Dervischen gestoken. Alstoen op de verhevene plaats in het midden der moskee voortredende, verklaarde hij onverwijld en in persoon te zullen overgaan tot de plegtigheid der genezingen, welke gemeenlijk de vroome geestdrijversoefeningen der brul-Dervischen besluit.

Zie hier, waarin die plegtigheid bestaat.

De zieken, die in de stad of derzelver omtrek aanwezig zijn, doen zich hoe gevaarlijk hun toestand ook zij, in de moskee brengen. Aldaar, op hunne knieën liggende verhalen zij half binnens monds de omstandigheden hunner kwaal aan den Effendi. Deze, naar gelang van den aard der krankheid, derzelver aard en kenmerken, blaast over den zieke, om het kwaad te verdrijven, of zet den voet op de aangedane plaats, om het te verpletten.

Karapawlitsch ging hierin eenigzins anders te werk: een voor een de ongelukkige Bosniërs voor zijne voeten hebbende doen brengen en vast houden, blies hij hun, naar mate zijn luim het medebragt, of met een pistool het leven uit, of verplette hen met eenen slag van zijnen yatagan. Op deze wijs werden al de gevangenen afgemaakt, twee alleen uitgezonderd. Aan eenen, namelijk, schonk hij leven en vrijheid, opdat deze aan zijne Bosnische geloofsgenooten zou kunnen berigten, hoe hij de overwinning wist te gebruiken. De ander was *Tschemledjewitsch*-Bey, de bevelhebber der plaats, wiens lijden hij verlengen wilde, door hem met zich te voeren en hem dagelijks de bastonade te doen toedienen, terwijl hij ochtend en avond de *izan* en de *numas*, de gewone gebeden der Muzelmannen, zou opzeggen.

Zoo veel gruwelen waren echter niet bestemd om ongestraft te blijven. Terwijl de Heidukken en hun aanvoerder Pryzren verlieten, zwoegende onder den gemaakten buit en overal op hunnen doortogt een spoor van brand, moord en verwoesting achterlatende, besloot *Tschemledjewetsch's* zoon, *Beijaz*-Aga (de Witte Aga), het ongelukkig lot zijns vaders vernomen hebbende, een wanhopige onderneming te beproeven om hem te redden. Ongeveer driehonderd Bosniërs, alle Christenen, moedig en alles getroost gelijk hij zelf, bij elkander gebragt hebbende, deed hij hun het bijzonder gewaad der Heidukken aantrekken, zette zich aan hun hoofd en ging, onder een aangenomen naam, op marsch om zich bij de Yatakis te voegen, die op dat oogenblik te Scofia gekantonneerd lagen en met welken *Karapawlitsch's* bende zich vereenigen moest, om gezamentlijk op zekeren togt uit te gaan.

In de aangenomen verkleeding viel het den Witten Aga en deszelfs metgezellen gemakkelijk de Yatakis te misleiden, want Bosniërs, Slavoniers en Heidukken spreken dezelfde taal, en niets is in oorlogstijd gewoner dan uit de afgelegenste oorden der Slavische landen een aanvoerder met zijne volgelingen te zien toesnellen naar de plaats, waar hij vermeent dat men zamenkomt om een gevecht te leveren. De Witte Aga werd dus in het kamp der Yatakis als broeder ontvangen, en *Karapawlitsch*, die weinige dagen daarna ook aldaar aankwam, bood hem geredelijk zijne vriendschap aan.

Twee expeditien waren op dat oogenblik gelijktijdig in aanleg. De Yatakis, talrijker, maar minder ondernemend dan de Heidukken, moesten een aanzienlijk konvooi aangrijpen, wanneer het zich in het gebergte nabij Scofia gewikkeld zou hebben. Van den anderen kant zou *Karapawlitsch*, om eene afwending te maken en tevens om, wanneer de nood het vereischte, eene wijkplaats te bezitten, met de snelheid des bliksems andermaal Pryzren overvallen, in welke stad de Muzelmansche Bosniërs op nieuw wapenen en proviand hadden zamengebragt. Om de magt der Yatakis door geene detachementen te verzwakken, besloot men, dat de laatst aangekomen Heidukken zich bij die van *Karapawlitsch* in derzelver gevaarvolle onderneming zouden voegen. Deze, als opper-aanvoerder en omdat hij de gelegenheid van den grond beter kende, trok als voorhoede met zijne twee honderd man vooruit, wordende op geringen afstand door den Witten-Aga met zijne drie honderd makkers gevolgd.

Twee uren ver van Pryzren hield *Karapawlitsch* halt en kort daarna was geheel de troep bijeen. Het was den 9den Augustus bij het vallen van eenen nacht, die donker en onstuimig scheen te zullen worden. Men beraadslaagde, of men zonder verwijl den aanval doen zou; maar de meeningen waren, dat het zekerder en voorzigtiger zijn zou, het krieken van den volgenden morgenstond af te wachten. Alstoen legden *Karapawlitsch's* Heidukken, die hun maal genomen hadden, terwijl zij de komst dergenen zaten in te wachten, welke zij hunne strijdmakkers waanden en aan welken zij nu de zorg overlieten, om gedurende het eerste gedeelte van den nacht de wacht te houden, hunne wapenen naast zich neder, wikkelden zich in hunne mantels en waren weldra in diepen slaap. De knellende vuistgreep der verwoede Bosniers, die met den yatagan in de andere hand hen onder zich neergedrukt hielden, deed de slapers met schrik ontwaken. Alstoen begon een razende worstelstrijd, waarin de Bosniers slechts drie der hunnen verloren, en waarin honderd vier en zestig Heidukken het leven lieten. Hiermede was echter de wraakdorst van den Witten-Aga, of liever van deszelfs vader, wiens verlossing zijn eerste zorg geweest was, niet voldaan, zich tot regter opwerpende en zijnen zoon nevens drie van deszelfs oudste makkers als mederegters aannemende, deed hij de zes en dertig gevangenen, die overbleven, aan palen vast maken; onder hun getal was *Karapawlitsch* zelf. In dezen toestand, na hen, door middel van dwarshouten, die hen dwingen op de knieën te liggen, met het ligchaam in eene onbewegelijke houding te hebben doen brengen, waarbij alleen de regter voorarm vrij bleef, gebood hij hen het kruisteeken te maken en deed hen de gebeden en gezangen van de Christen kerkdienst aanheffen, terwijl middelwijl de Bosniërs hun het ligchaam met hunne yatagans doorkierven en woedende honden op hen aanhitsten, die hun het vleesch bij lappen van het ligchaam scheurden.

In de folteringen van deze verschrikkelijke doodstraf gaven al de Heidukken den geest; *Karapawlitsch* alleen, dien *Tschemledjewitsch*-Bei na verloop van een uur van den paal deed losmaken, daar hij hem, zoo hij zeide voor Vorst *Milosch* wilde doen te regt staan, stierf niet op de plaats zelve, maar des anderen daags vond men zijn lijk in den kerker, waarin hij opgesloten geworden was, zonder dat men hem eenige hulp verleend had.

Kort na deze gebeurtenissen werd de opstand gestild en de bevrediging afgekondigd. Alstoen deed de Turksche Justitie naar het voorgevallene vernemen, en men stelde eene soort van geregtelijk onderzoek in, naar daadzaken, welke reeds ter algemeene kennis geraakt zijn. Doch niet een enkel getuige kwam op, evenmin om verklaring af te leggen van de vreesselijke wreedheden, door de Heidukken na de inneming van Pryzren begaan, als van de geduchte wederwraak, die wegens dezelve genomen was.

De Regtbank evenwel, oordeelende, dat de verregaande barbaarschheid der straffen, door *Tschemledjewitsch* opgelegd, geene verschooning vinden kon, zelfs niet in de verschrikkelijke mishandeling, aan welke de Heidukken hem onderworpen hadden, zette hem af uit zijn ambt en waardigheden.

Die daad van regtvaardigheid, de eerste misschien, van welke men, onder dergelijke omstandigheden, in de uitgestrekte provinciën van Turkije een voorbeeld gezien had, heeft eenen diepen indruk gemaakt en streelende hoop van veiligheid doen ontstaan onder de talrijke Christen-bevolking, die aan de Ottomannische Porte onderworpen is.

S P A N J E.

Geheel strijdig met het berigt in ons vorig nommer door ons medegedeeld, dat *Espartero* de Cortes ontbonden en zijn Ministerie gewijzigd had, welke tijding uit Bayonne was overgemaakt, leest men in eenen brief uit Madrid van den 30 November het volgende:

De Raad van Ministers is heden onder het voorzitterschap van den Regent vergaderd geweest. In die Raadsvergadering, die bijna drie uren heeft geduurd, zijn, zoo men zegt, de hoofdpunten vastgesteld van de aanspraak, die door Z. H. bij het openen der Cortes zal worden uitgesproken (welke opening echter eerst den 26 December moet plaats hebben.) Men verzekert, dat de Minister van Binnenlandsche Zaken met het opstellen dezer openingsrede is belast. Men acht het zeer waarschijnlijk, dat het Kabinet eene

wijziging zal ondergaan, maar zeker zal zulks niet voor het begin der zitting plaats hebben. — Volgens de heden uit onderscheidene oorden van het Schiereiland ontvangene tijdingen heerscht overal de diepste rust. — De zuster der Koningin *Isaballa* is nog altijd zoo ongesteld, dat zij Hare Maj. op hare dagelijksche wandelingen niet kan vergezellen. — De krijgsraad heeft zich heden met de zaak van *Sanchez Torres*, gewezen edelman van Hare Maj. de Koningin-moeder en beschuldigd van bij de zamenzwering van 7 October eene rol te hebben gespeeld, bezig gehouden. Hij is voortvlugtig. Men gelooft algemeen, dat de krijgsraad de doodstraf zal uitspreken. — De dood van den schatrijken Hertog *del Infantado*, die tijdens vroegere gebeurtenissen in Spanje zulk eene belangrijke rol heeft gespeeld, is hier het onderwerp der gesprekken. Men meent, dat zijne stoffelijke overblijfselen in de kapel van het paleis, hetwelk hij te Guadalaxara bezit, zullen worden bijgezet.

— Een brief uit Madrid van den 24 November bevat het volgende:

Niets kan den geest, door welken de Regering bestuurd wordt, duidelijker in het daglicht plaatsen dan de houding, welke zij tegen over de oproerlingen van Barcelona genomen heeft. Van zekere kanten was men in bezorgdheid geraakt, dat de gebeurtenissen te Barcelona door het verbaasde Europa op eene wijs zouden uitgelegd worden, die den waan, dat de Regent en deszelfs Ministers niet onder maar boven de partij stonden, kon doen wankelen. Derhalve werd in het vertrouwen aan de Regering de raad gegeven, om tegen de oproerlingen van Barcelona een dreigend voorkomen aan te nemen, ten einde langs dezen weg min of meer de onverbiddelijke strengheid, met welke de Baskische provincien behandeld worden, te verontschuldigen. Van daar de proclamatie van den Regent, welke niet alleen de Junta van Barcelona als schuldig aan hoog verraad verklaart, maar ook de beambten der Regering, welke aan de uitsporigheden dier Junta deel genomen hadden, met de hardste straffen bedreigt. Nu bevat echter *de Gazeta* een decreet, waarin den Voorzitter der Junta, die tevens Gouverneur was, de hoogste tevredenheid der Regering betuigd wordt, de Generaal *van Halen* verklaarde wel is waar de stad, zoodra hij haar bezet had, in staat van beleg, doch verzekerde tevens de Municipaliteit, dat weldra over het voorgevallene een sluijer geworpen zou worden en dat hij zelf alleen de uitvoerder van hoogere bevelen was. Aan de leden der rebellische Junta werd de raad gegeven en de tijd gelaten, om met hunne afgeperste schatten rustig naar buitenslands te wijken, terwijl ieder, die slechts verdacht gehouden werd aan de tegen *Espartero's* Regentschap gerigte beweging deel genomen te hebben, vogelvrij verklaard is. *Van Halen* ontbindt die bataljons der nationale militie van Barcelona en laat de overige uit lieden, die niets bezitten, zaamgesteld, bestaan. Hij ontbindt het Ayuntamiento en zet dat van 1840 weder in, hetwelk destijds tegen de Koningin-Regentes opstond en dezelfde militie, waarin de jongste Junta haren steun vond, organiseerde. Hij bedreigt diegenen met den dood, welke zijne maatregelen mogten berispen en veroorlooft den dagbladen van Barcelona, hemzelven voor eenen verrader en *Espartero* voor eenen dwingeland te verklaren. Vraagt gij mij nu, aan wien zulk een gedrag der Regering genoegen geeft, zoo moet ik zonder aarzelen u antwoorden: niemand, zelfs niet de veroorzakers dezer maatregelen. — De Engelsche Gezant heeft heden voor den middag eene lange audientie bij den Regent en daarop eene nog langere bij den Generaal *Linage* gehad.

DUITSCHLAND.

De Nederlandsche Staatsraad en gevolmagtigde Minister bij de Duitsche Bondsvergadering, *von Scherff*, is te Berlijn uit Frankfort aangekomen.

— Uit Berlijn schrijf men het volgende:

Zoodra het gedeelte van den ijzeren weg tusschen Aken en Luik voltooid is en de groote weg tusschen Keulen en Ostende geopend zal zijn, lijdt het geenen twijfel, dat de van Londen naar Duitschland of uit Duitschland naar Londen gaande reizigers liever langs den spoorweg de Rhijnprovincien en Belgie zullen doortrekken en zich te Ostende inschepen, dan eenen langen omweg over Rotterdam te maken. De voltooijing van de spoorweg-linie naar de Pruissische grenzen is voor Belgie eene zaak van het hoogste gewigt en de betrekkingen van goede vriendschap, die tusschen de directeuren der spoorwegen in de beide landen bestaan, zullen niet weinig bevorderlijk wezen voor den goeden uitslag der onderneming en voor de bespoediging der werkzaamheden van weerskanten. Het Belgische Gouvernement doet al wat in deszelfs vermogen is, om deze onderneming te doen voortschrijden, en de tusschen Luik en Verviers aangevangen verbazende werken doen zien dat men vele buitengewone kosten heeft gemaakt, waarvan het gevolg niet dan van het grootste nut voor den jongen Staat kan zijn.

— Den 3 December hebben de Brunswijksche Standen met eene groote meerderheid de voordragt van den Hertog aangenomen, waarbij het Hertogdom tot het Duitsche Tolverbond zal toetreden, doch niet eer dan met 1 Januarij 1843.

GROOT-BRITANNIE.

Londen den 8 December. Volgens patent-brieven onder het Grootzegel heeft Hare Maj. bevolen, den jongen Prins den titel te doen toekomen van *Prins van Wallis en Graaf van Chester*. Volgens oud gebruik had hij reeds de titels van Hertog *van Saksen*, *Cornwallis* en *Rothsay*, Graaf *van Carrick*, Baron *van Renfew*, Lord van de eilanden en Primaat van Schotland.

— Hare Maj. heeft zich met haren Gemaal en hare twee kinderen naar het kasteel van Windsor begeven en is aldaar in volkomen welstand aangekomen. De wegen, die bijna onbruikbaar waren, doordien zij schier geheel onder water stonden, waren sedert een paar dagen eenigzins verbeterd.

— Zoo men wil weten, zou de Hertog *van Buckingham* als Geheim Zegelbewaarder zijnen post nederleggen, waaruit men besluit, dat de Ministers voornemens waren eenige wijziging in de korenwetten aan te bieden, waartegen die Hertog zich altijd zeer bleef verzetten.

— De nieuw benoemde Jeruzalemsche Bisschop heeft zich te Woolwich naar zijne bestemming ingescheept.

— In de zeehavens blijft bij voortduring groote bedrijvigheid heerschen, zoowel door het kiel leggen als te water brengen van onderscheiden groote schepen, te Portsmouth worden wederom linieschepen uitgerust.

— In eenen officiëlen brief, gedagteekend van den 2den dezer, werdt, op last van den Minister van Buitenlandsche Zaken, aan de zich vroeger aan dien Minister schriftelijk gewend hebbende kooplieden medegedeeld, dat de ontvangene gelden, ten gevolge van de gemaakte schikkingen tusschen Kapitein *Elliot* en de Chineesche Overheden op den 27 Mei ll., ter beveiliging van de stad Canton voor verdere vijandelijkheden, aan de kroon vervallen, en, na uitkeering van dat gedeelte derzelve, welke Hare Maj. goedgunstiglijk aan de Britsche land- en zeemagt, alstoen te Canton gebezigd, zal gelieven te schenken, eeniglijk ten behoeve van het gecons. fonds en tot geene andere doeleinden, als bij voorbeeld tot het schadeloossten van de belanghebbenden voor de verbrande opium door de Chinesche Gevolmagtigden enz., zullen gebruikt worden.

— Aan de *Globe* wordt onder dagteekening van gisteren uit de belangrijke fabrijkstad Nottingham het volgende geschreven:

Alhier heerscht een vreeselijke nood; honderden versmachten op stroolegers zonder voedsel, vuur of dekking, en dit zijn lieden, die gaarne willen arbeiden, indien zij slechts ergens konden werk vinden. Dagelijks trekken mannen, door honger uitgeteerd en in lompen gekleed, bij twee-, drie-, vier-honderden door de stad, voor zich uit een groot houten bord dragende, waarop in groote letters gedrukt staat: „noodlijdende en zonder arbeid," andere hoopen, van 30 tot 40 man, schuiven karren, met zand beladen, de straten door, en bedelen van huis tot huis. De onderstandlijst van het Werkhuis bevat 3,600 namen, in het huis zelven zijn 900 armen gedwongen geplaatst; behalve deze allen telt men nog in die stad omstreeks 2000 menschen, die van honger vergaan. Overal ziet men armoede en ellende; de handel is dood; geen onzer fabrijkanten of handwerkbazen houdt het getal werklieden of gezellen. Den 24sten werd eene door den Aartsdeken belegde vergadering van geestelijken en leeken gehouden, om te beraadslagen over de middelen om den heerschenden nood te lenigen. Er werd een voorstel van Doctor *Macauley* voorgelezen, om eene soep-uitdeeling, op den voet als die in Edimburg, op te rigten, welke wekelijks 100 £ kosten zoude. De vergadering besloot, in gemeen overleg te handelen met eene andere vergadering der inwoners, welke de Mayor van Nottigham tegen den 29sten dezer belegd heeft. In Leicester liggen handel en nijverheid geheel ter neder, en als er geene spoedige hulp komt, zullen de gevolgen verschrikkelijk zijn.

BELGIE.

Bij gelegenheid van den verjaardag Zijner Nederlandsche Maj. Koning *Willem II*, heeft de Nederlandsche Gezant, *Falck*, eene groote en luisterrijke soirée gegeven, waarop zich al de Ministers, het Corps Diplomatique, een groot aantal Senatoren en Afgevaardigden en vele aanzienlijke personen vereenigd hadden.

— Het geheele budget van uitgaven ten bedrage van 105,850,612 fr. is den 8s en door de Vertegenwoordigers met algemeene stemmen aangenomen.

— In Belgie zijn valsche tienguldenstukken in omloop met de beeldtenis van *Willem II*.

PROMOTIEN AAN DE LEYDSCHE HOOGESCHOOL.

Den 8 December, de Heer J. ten Sijthof, van Amsterdam; in de Medicijnen, na het verdedigen zijner Dissertatie: *de Colica Saturnina*.

Met *Theses:* den 7 dezer, de Heer B. C. Cau, van Zierikzee; den 9 dezer, de Heer F. H. van Beyma thoe Kingma, van Workum.

MENGELINGEN.

TURKSCHE MARINE.

De Turken altijd eene bepaaldelijk krijgshaftige natie geweest zijnde, moesten, uit hoofde der stelling welke zij aan de oevers der Middellandsche zee, de zee van Marmora en de Zwarte zee bezetteden, reeds vroegtijdig de behoefte gevoelen van eene marine te hebben. Ook zien wij dat sedert de inneming van Constantinopel in 1453, de Sultans zich daarmede ijverig bezig hebben gehouden. Na vele pogingen waren zij eindelijk in staat zich tegen de Venetianen, toen de eerste zeemagt, te meten, maar deze grootheid was van korten duur; de slag van Lepante stuitte voor altoos den invloed der Turksche vlag.

Mahomed II kan als den schepper der Ottomannische marine worden aangezien, maar zijne proeven waren op eene zoo kleine schaal, dat, toen hij Constantinopel aanviel, zijne vloot slechts uit achttien galeijen en eenige slecht gebouwde schuiten bestond, bemand door mannen die het element vreesden waarop zij moesten handelen. De nadering van vijf christen-schepen, welke hulp aan de belegerde stad bragten, bood de Turken eene gelegenheid aan om hunne behendigheid en moed op zee te beproeven, maar hunne aanvallen werden slecht bestuurd, en hunne vijanden verdedigden zich zoo hardnekkig, dat, na driemaal de entering beproefd te hebben, zij genoodzaakt werden te wijken, met verlies van verscheidene duizende mannen.

Echter bragt de kleine Turksche vloot tot de inneming van Constantinopel toe. Nadat *Mahomed* zijnen troon op de puinhopen van dien der Cesars had gevestigd, vond hij geene hinderpalen om zijne nieuwe marine te verbeteren. De Grieken, zijne nieuwe onderdanen of liever slaven, werden genoodzaakt hunne kennis betrekkelijk de zeevaart aan de dienst van hunnen nieuwen meester te wijden. Het roofziek karakter der Genuezen en hunne haat tegen Venetië noopten hen, zich met den Sultan, op wiens kracht zij rekenden, om de magt hunner mededingers te vernietigen, te vereenigen.

Dank zij de Genuezen en Grieken, maakte dus de Turksche marine groote vorderingen in weinige jaren. De Venetianen werden weldra uit de zee van Marmora verjaagd; de Turken, door deze uitkomst vermetel geworden, bepaalden zich niet meer tot de beveiliging hunner kusten; zij voeren de Middellandsche zee af, maakten herhaalde landingen op hare kusten, en hielden hunne vijanden in eenen gedurigen angst. Verschillende ontmoetingen hadden er tusschen de Venetiaansche smaldeelen en de Turksche schepen plaats; de overwinning was soms twijfelachtig, maar dezelve eindigde bijna altijd ten voordeele der Venetianen. Eerst toen de vermaarde *Hayraddin-Barbarossa* het bevel over de Ottomannische vloten voerde, waren zij in staat zich met goed gevolg tegen die der Christen-Mogendheden te meten.

— *Hayraddin-Barbarossa* was een dier buitengewone mannen, die als helden zouden beschouwd worden, zoo zij onder eenen anderen hemel geboren waren, en zoo hunne ziel door de opvoeding was verzacht geworden. Maar de moed die hem de grootste gevaren deed trotseren, en de bekwaamheid welke hem de overwinning verzekerde, dienden alleen om hem uit de duistere klasse eens gewonen zeeschuimers aan het hoofd van erkende zeeroovers te plaatsen. De verbeteringen, door *Barbarossa* in de marine der Muzelmannen gebragt, kunnen met weinige woorden woorden worden aangeduid; hij was zeeman, sedert zijne kindsche jaren aan de zee gewoon, de golven baarden hem geenen schrik, en, hetzij ter zee of op het land, toonde hij altijd in zijne daden een onwrikbaar karakter en een vlug en beslissend oordeel.

De Admiralen, zijne voorgangers, waren mannen, die nimmer aan boord van een schip waren geweest, en niets van de zeevaart wisten. Overigens was toen de zeevaart-kunde, zelfs bij de Christenen, van weinig beteekenis. De beruchte zeeslag van Lepante, in 1571, was een merkwaardig tijdstip in de geschiedenis der Turksche marine niet alleen, maar ook in die der overige Christen-Mogendheden; want de overwinning voornamelijk behaald zijnde door het aanhoudende vuur van vijf groote schepen, die als zoo vele forten de Christen-linie beschermden, kan men zeggen, dat van dat tijdstip af aan, de invoering der zware artillerie, en dien ten gevolge het langzamerhand verlaten der galeijen, dagteekent. Vijf honderd schepen of galeijen waren op dien dag slaags, en na eene verschrikkelijke worsteling, verklaarde de overwinning zich voor Don *Jan van Oostenrijk*. Van 230 galeijen, welke de Ottermannische vloot uitmaakte, werden 30 in den grond geboord, 25 verbrand, en vielen er 150 in handen der Christenen; de Turken verloren buitendien 25000 man aan gesneuvelden en 8000 aan gevangenen; 15000 Christen-slaven werden verlost.

De verbondene Mogendheden verloren 15 schepen en 10,000 man. Wanneer men nagaat, dat omstreeks eene eeuw vóór dezen gedenkwaardigen slag, de Turken geheel onwetend in de zeevaartkunde waren, kan men niet genoeg bewonderen, dat zij in eenen evenredig zoo korten tijd, eene zoo geduchte zeemagt hadden weten daar te stellen. De spoed waarmede zij na dien slag, welke hun zoo noodlottig was geweest, 200 galeijen verzamelden, bewijst, dat hunne hulpbronnen onmetelijk waren.

De Turken opgehouden hebbende zich van galeijen te bedienen, in navolging der volken van het westen, lieten schepen bouwen, welke zij volgens de beginselen der nieuwe kunst wapenden; maar van welk nut konden hun

deze schepen zijn, zoo zij geene zeelieden hadden in staat dezelve te besturen? en welke voordeelen konden mannen van het kompas trekken, die naauwelijks de vier hoofdwinden kenden, en geheel onwetend waren in de aardrijkskunde? Inderdaad, dezelfde oorzaken, welke de nederlagen der Ottomannen op de grenzen van Hongarije te weeg bragten, werkten op hunne marine. De wetenschappen hadden snelle vorderingen in geheel Europa gemaakt, terwijl dezelve in Turkije volstrekt niet beoefend werden, en toen de Osmanlis eindelijk hunne slechte stelling inzagen, dachten zij er in te voorzien door in materiële verbeteringen hunner vijanden na te volgen, zonder te denken om de kennis te verkrijgen, welke hun het middel gaf om er gebruik van te maken. Zoo bouwden zij schepen, zonder te weten waar zij mannen zouden vinden om dezelve te besturen, en in hunne verlegenheid waren zij genoodzaakt toevlugt tot de Grieken te nemen, die, door hun werkzaam leven en hunne aanleg tot zeerooverij, aan de zee gewoon waren.

Gedurende de halve eeuw welke den vrede van Passarovitz volgde, bepaalden de vijanden der Porte hunne aanvallen tot hare Noordelijke grenzen: noch Rusland noch Oostenrijk waren toen zee-mogendheden. De Sultans geheel hunne aandacht vestigende op het punt alwaar het gevaar het dreigend ste was, veronachtzaamden hunne vloot geheel, welke zoo doende in eenen deerlijken toestand geraakte. De schepen slecht gewapend en nog slechter bestuurd, en buiten staat zee te bouwen, verrotteden in de haven. De eenige welke zich waagden eene langdurige reis te ondernemen, waren die welke de Kapitan-Pacha in de Archipel zond, om er zijne jaarlijksche schatting te ontvangen; deze schepen sleepten zich langs de kusten van eiland tot eiland, het anker werpende zoo de wind koeler werd, en altijd vreezende het land uit het oog te verliezen.

Terwijl de Turken omtrent de zwakte van hunne zeemagt verblind waren, verzuimde hun bitterste vijandin, *Catharina*, de gelegenheid niet, welke haar deze ellendige toestand aanbood, om hare magt op de Middellandsche zee uit te breiden, en in 1770 werden de Turken door schrik bevangen, toen zij vernamen dat eene Russische vloot troepen in Griekenland had ontscheept, en dat dezelve naar de Dardanellen stevende. Deze tijding deed hen uit hunne ongevoeligheid rijzen, maar het was te laat; de Russische vloot, hoewel in naam onder bevel van Graaf *Orloff*, was onder bestuur der Engelsche admiraals *Elphinstone* en *Greig*, ervaren zeelieden. De Turken hadden noch officieren noch matrozen; hunne vloot, hoewel veel aanzienlijker dan die der Russen, werd in een gevecht nabij Tchesmé, waarin het schip van den Kapudan-Pacha in de lucht sprong, verslagen. Deze overwinning vermeerderde den roem der Russen, die slaagden in het verbranden van het Turksch eskader: 15 linieschepen, gelijk mede eenige andere vaartuigen, werden een prooi der vlammen. De Russen verloren slechts een schip, dat met dat van den Kapudan-Pacha in de lucht vloog.

Een man echter, aan wien de Porte haar herstel later te danken had, ontkwam deze ramp; deze man was *Hassan*, Kapitein van het Admiraal-schip, die, hoewel aan boord zijnde tijdens de ontploffing, geene wonde bekwam, en den oever al zwemmende bereikte. Hij werd tot opvolger van den Kapudan-Pacha benoemd, die op last van den Sultan ter dood was gebragt. Onder zijne bestuur begon de marine weder te bloeijen. Men vervaardigde nieuwe schepen; de oude werden hersteld; men voorzag de arsenalen ruim van al het noodige, en vele misbruiken, welke in de administratie der marine waren geslopen, verdwenen. De moed van *Hassan* kende geene palen, dezelve ontaarde bijna in roekeloosheid, maar diende om de soldaten vertrouwen in te boezemen. De gelukkige uitslag van eenen vermetelen aanval, welke hij tegen de Russen, op het eiland Lemnos deed, vermeerderde den naam welke hij had verkregen. Hij bleef echter zoo gelukkig niet, de Prins van Nassau sloeg zijne kleine vloot in den zomer van 1783; en deed hem 8 schepen en 2000 man verliezen, en in een tweede treffen verloor *Hassan* nog 4 linieschepen, verscheidene fregatten en 3000 man.

Na zijnen dood viel de Turksche marine in eenen diepen staat van magteloosheid, en men ziet haar niet weder in de Middellandsche zee verschijnen, dan toen Egypte door de Franschen werd bezet.

PRIJS-COURANT van EFFECTEN.

AMSTERDAM, 11 *December* 1841.

NEDERLANDEN.		Gebl.
Werkel. Schuld 2½ pC.	51 13/16 à 51 15/16	51 7/8
Dito — 5	— 99 9/16 à —	—
Uitg. —	..... — à —	—
Kans-Biljetten	.... 25 5/16 à —	—
Amort. Syndic. 4½	— 90 5/8 à 90 3/4	90 3/4
— — 3½	— 75 5/8 à —	—
Hand.-Maats. 4½	— 155 3/4 à —	—
O. I. Leening. 5	— 97 5/8 à —	—
Aandl. H. Spoorw.	— — à —	—
Rotterd. Spoorw.	— — à —	—
Rijn-Spoorw. 4½	— — à —	—
Haarl. Meer	— à —	—
FRANKRIJK.		
Inschr. Grb. 3 pCt.	— à —	—
— — 5	— — à —	—
RUSLAND.		
Gb. H. & C°. 1798 5pCt.	105 5/8 à —	—
— — 1828 5	— — à —	—
Ins. en Certif. 6	— — à —	—
— — 1831/33 5	— — à —	—

PRUISSEN.		Gebl.
Geldl. te *Lond.* 4 pCt.	— à —	—
Aandeelen van dito ..	— à —	—
SPANJE.		
Nieuwe 1835 & 56 5pCt.	21 3/8 à 21 7/16	21 3/8
Dito onbep. st.	— 18 à 18 1/8	—
Dito passive	— — à —	—
Dito uitgest.	— 5 1/8 à —	—
Coupons Ard.	— 21 1/8 à —	—
OOSTENRIJK.		
Obl. *Goll & C°.* 5 pCt.	— à —	—
Certificaten ... 2½	— — à —	—
Neg. Metaliek 2½	— — à —	—
Idem 5	— — à —	—
Dito in *Lond.* 5	— — à —	—
Bank-Aktien .. 3	— — à —	—
NAPELS.		
Certificaten ... 5 pCt.	— à —	—
Dito in *Napels.* 5	— — à —	—

DE PRIJS VAN DE BOTER AAN DE WAAG BINNEN LEYDEN.

Zaturdag, den 11 *December* 1841.

Van 33 tot 37 gulden.

*** Vergadering der *Leydsche Afdeeling van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen*, op Donderdag den 16den dezer, des avonds ten zeven ure, in de Stads Gehoorzaal op de Breedestraat; tot welke vergadering geen anderen dan leden van de Maatschappij, op vertoon van een Toegangkaartje, met *twee* Dames zullen worden toegelaten.

LEYDSCHE SCHOUWBURG.

Maandag den 13*den December* 1841.

COSMUS DE MEDICIS of ONDERWERPING EN WRAAK, *Tooneelspel*. *Aanvang* ZES URE.

*** Heden verloste van eenen ZOON, J. C. TENGELER, Echtgenoot van

LEYDEN 9 December 1841. P. J. ZUURDEEG, JZN.

Eenige Kennisgeving.

*** Voor de menigvuldige blijken van deelneming, bij het afsterven van haren geliefden Echtgenoot ondervonden, betuigt de Ondergeteekende, mede namens haren Kinderen en Behuwd-Kinderen, langs dezen gebruikelijken weg haren welgemeenden dank.

N. VEERHOFF,
December 1841. Wed. M. JONGENEEL.

*** AANBESTEDING.

Op Dingsdag den 21sten December 1841, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere approbatie van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, door H. H. Curatoren der Hoogeschool te *Leyden*, in een der vertrekken van het Akademie gebouw op het Rapenburg, worden AANBESTEED:

Het Onderhouden van al de Gebouwen enz., tot genoemde Hoogeschool behoorende, benevens het verrigten van eenige Herstellingen aan dezelve, en zulks voor den tijd van één jaar, ingaande met den eersten Januarij 1842, *en eindigende met den laatsten December* 1842.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod.

Het Bestek, op hetwelk de bovengemelde Aanbesteding zal plaats hebben, zal, boven en behalve aan het Lokaal van het Ministerie voornoemd te *'s Gravenhage*, ter lezing liggen: te *Leyden*, in het Logement *de Gouden Molen*, op de Mare; bij van Koppen aan de Hoogewoerdspoort; in het Koffijhuis *de Beurs van Amsterdam*, in het Noordeinde, en in *de Paauw*, aan de Koornbrug; te *Amsterdam*, in het *Noord-Hollandsche Koffijhuis*; te *Haarlem*, in *de Vergulde Druif*, bij *Arensbergen*; te *Rotterdam* in *den Romein*; te *Dordrecht*, in *Bellevue*; te *Delft*, bij *van der Spek* aan de Rotterdamsche poort, en te *Gorinchem*, in *den Doelen*.

Zullende de noodige onderrigting te bekomen zijn bij den *Architect der Hoogeschool* J. HOLTZ, wonende op de Haarlemmerstraat te Leyden; en zal acht dagen vóór de Aanbesteding de noodige aanwijzing in *loco* geschieden.

*** BURGEMEESTER EN WETHOUDERS DER STAD LEYDEN, zijn van meening, met bewilliging van den Ed. Achtb. Raad, in het bijzijn der Commissie van Fabricage, in het openbaar AAN TE BESTEDEN:

1°. *Het onderhouden, repareren en vernieuwen der Brug- en Beschoeijingwerken langs het Utrechtsche Jaagpad, voor* VIJF JAREN, *in* VIER PERCEELEN.

2°. *Het onderhouden en bepuinen van het Jaagpad langs den Rijn, van deze Stad tot Bodegraven, voor* VIJF JAREN, *in* EEN PERCEEL.

En zulks op het Raadhuis binnen gemelde Stad, op Donderdag den 23 December 1841, des voormiddags ten 12 ure.

Zullende de Bestekken van heden af, dagelijks (uitgezonderd de Zon- en Feestdagen) ter Rekenkamer dezer Stad ter lezing liggen, van 's voormiddags ten 10 tot 's namiddags ten 2 ure. Alsmede bij den Stads Architect, van 's voormiddags ten 10 tot 's namiddags ten 4 ure, zullende alleen door laatstgemelde de verlangde ophelderingen en aanwijzingen worden gegeven.

*** De *Rentmeester van Rijnland*, zal op Maandag den 27 December 1841, des voormiddags ten elf ure, in het Gemeenlandshuis, binnen Leyden, met opene deuren, ten aanhooren van elk en een ieder, die daarbij zal willen tegenwoordig zijn, doen deszelfs *Rekening en Verantwoording* van primo Januarij tot ultimo December 1840.

*** De Ondergeteekenden FRANZ ANTON KREYBIGH en FRANZ JOSEPH PAUDLER, beide wonende te Leiden, te zamen uitmakende de eenige Deelgenooten in den handel in GLASWERK, onder de firma van GERNER EN COMPAGNIE, te Leiden, blijkens Contract van Compagnieschap, op den 17 October 1812, ten overstaan van den Notaris ABRAHAM DELFOS JANSZOON, en getuigen te Leiden gepasseerd, behoorlijk Geregistreerd, berigten bij deze: dat de eerst Ondergeteekende met den 5 Julij 1841 uit dezelve Associatie is uitgetreden, en de tweede Ondergeteekende de zaken dier Societeit onder dezelfde firma heeft voortgezet, alles blijkens onderhandsche acte, op den 7 December 1841, te Leiden, in duplo geteekend, en Geregistreerd aldaar, door den Ontvanger POTGIETER, op den 8 December 1841, in deel 32, fol. 151, vak 7, tegen betaling van *f* 3.31½.

Geschiedende deze aankondiging, ingevolge art. 28 van het Wetboek van Koophandel.

FRANZ ANTON KREYBIGH.
FRANZ JOSEPH PAUDLER.

*** J. B. WALLACH, *Dentiste van 's Hage*, heeft de eer Leidens Ingezetenen te berigten, dat hij gedurig alle Woensdagen te spreken of te ontbieden is over het inzetten van MECHANIEKE KUNSTTANDEN, het Trekken en Plombeeren van Holle Kiezen, en verder over alle ziektens en gebreken der Tanden. Adres Kloksteeg, Wijk 4 N°. 812, bij den Heer F. L. DONY.

*** Tegen Februarij wordt gevraagd eene KEUKENMEID, kennis van het Huiswerk verstaande, van de Protestantsche Godsdienst. Adres bij de Wed. D. DU SAAR, op het Rapenburg.

*** Op Zaturdag den 18 December 1841, des avonds ten zes ure, zal men in het *Heeren-Logement* aan den Burg binnen Leyden, publiek Veilen en Verkoopen (*op Regterlijke Autorisatie*): Een ruim hecht, sterk en weldoortimmerd HUIS, ERVE en TUIN, met drie Beneden- en twee Bovenkamers, Keuken, Kelder, Binnenplaats, Dienstboden-kamers, Droog- en Turfzolder en verdere Gemakken, staande en gelegen binnen Leyden in het Noordeinde, en uitkomende door zekere Gemeene Poort op het Galgewater, Wijk 1 N°. 34.

Kunnende worden bezigtigd den 14 en 18 December aanstaande, tusschen 11 en 2 ure, mits vooraf bij de Bewoners belet vragende.

Zijnde nadere informatien te bekomen ten Kantore van den Notaris A. H. BARKEY, Nz., te Leyden.

NB. Het HUIS aan den Ouden Singel, Wijk 5 N°. 318, zal niet worden Geveild, als zijnde *uit de hand* Verkocht.

*** OPENBARE VERKOOPING, op *CRONESTEIN*, bij *Leiden*, op Donderdag 23 December 1841, 's voormiddags ten tien ure, van extra zwaar BRAND- en WERKHOUT, meest ESSEN, liggende aldaar in genommerde Bonnen. Voor de betaling der Kooppenningen is er tijd tot 1 Junij 1842.

*** OPENBARE VERKOOPING OP *REGTERLIJKE AUTORISATIE*, op Donderdag den 30 December 1841, des voormiddags ten elf ure ten huize van P. PYNACKER, in de Herberg, genaamd: *IK LEER NOG*, aan den Hoogen Rijndijk buiten de Hoogewoerdspoort der Stad Leyden, onder Soeterwoude, van: N°. 1. Eene hechte, sterke en weldoortimmerde HUISMANSWONING met Stalling voor 30 Koebeesten, Hooiberg, Karnhuis, Varkenshok, Schuren en verdere Getimmerte, geteekend met N°. 534; voorts met eene partij zoo WEI- als HOOILAND, groot 9 Bunders, 21 Roeden en 53 Ellen, staande en gelegen in de Weipoort, in de Oostbroekpolder, onder Soeterwoude, en nog met eenige partijen zoo WEI- als HOOILAND, te zamen groot 17 Bunders, 12 Roeden en 40 Ellen, gelegen in het Langeland, onder Benthuizen. N°. 2. Eene partij zoo WEI- als HOOILAND, groot 2 Bunders, 57 Roeden en 62 Ellen, gelegen in de Oostbroekpolder, onder Soeterwoude, en N°. 3. Een HOUTBOSJE, gelegen in de Weipoort, onder Soeterwoude, groot 9 Roeden en 30 Ellen.

Aangeslagen in de belasting op de gebouwde en ongebouwde Eigendommen over dezen jare 1841, van N°. 1 . . . . *f* 136.00.
Idem op de ongebouwde Eigendommen, N°. 2 . . . . . . *f* 12.40
En van N°. 3 tot . . . . *f* 00.52.

Kunnende door de Koopers in gebruik worden aanvaard, namelijk: de Landen met Kersmis 1841, en de Woning met 1°. Mei 1842, terwijl de voorschreven Perceelen te zien zullen zijn, op Dingsdag en Woensdag van iedere week, des voormiddags van 10 tot des namiddags ten 2 ure. Zijnde inmiddels nadere informatie te bekomen ten Kantore van den Notaris C. KLAVERWYDEN, te Soeterwoude voornoemd.

Bij de Wed. ANTHONY DE KLOPPER EN ZOON, te Leyden.